

ARXIV

DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE TERRASSA

ANY III - SEGONA EPOCA

NOVEMBRE - DESEMBRE DE 1921 - N.º 13

SUMARI:

TEXT: Fent-via.—Ressenya de la II.ª Excursió Col·lectiva a les serres de Sant Llorenç del Munt, *per J. S.*—Entitats concurrents a la II.ª Excursió Col·lectiva.—La delimitació de comarques, Moyanès, *per C. A. Torras.*—Memoria del curs 1920-21, *per Joan Pineda.*—Secció Oficial.—Crònica.—De la Diada de germanor a l'Obac.—Als aimants de la neu.—Excursions fetes.—En Joan Cadevall i Diars.—Anunci d'excursions, per desembre i gener.—Index del tetx i Gravats.—**GRAVATS:** Pujan al Montcau, *per Josep Reig.*—Dalt al cim.—Baixant a Coll d'Bres.—Els parlaments, *per Casaña.*

REDACCIO I ADMINISTRACIO: SANT ANTONI, 64

JOSEP MACIAS MARIMÓN

GRANS ASSORTITS EN LLANERIA
PER A CABALLER I SENYORA CÒ-
PIA DE LA CASA CLAUDE DE PARÍS

ENFRONT AL MERCAT
TELÉFON, 6298

Perfumeria - Bisuteria - Guants
Paraigües - Carteres - Cigarreres

GRAN ASSORTIT EN
OBJECTES PER A REGALS

Antigua Casa CARDELLACH

59, Font-vella, 59

EXCURSIONISTES:

PROBEU EL CAFE CONCENTRAT IDEAL QUE VEN LA

CASA FARGAS

I NO EN GASTAREU D'ALTRE

Despatx: Sant Pere, 40
Tallers: Galileo

Pintura d'art i Decoració

Miquel Pujadas Badia

- Habitacions -
Mobles i Rètols

SOCIETAT, 3

PERE GIBERT

CIMENTS : CALS I GUIXOS

TELÉFON, 6188

SANT LEOPOLD, 123

SANT FRANCISCO, 70

ARXIV

DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE TERRASSA

ANY III

SEGONA ÈPOCA

NOVEMBRE - DESEMBRE 1921

NÚM. 14

FENT VIA

No feia pas mig any del convit a una primera excursió col·lectiva feta pel C. E. Avant, quan el nostre Centre, complint, igual que el primer, les disposicions de la Lliga de S. E., es vegé obligat a organitzar la segona excursió col·lectiva, escollint com a lloc de reunió la sempre bella, nova i esvelta serralada de Sant Llorenç del Munt.

Aquesta llevar sembrada el dia 22 del mes de les flors, no sols ha florit sinó que ha granat d'una faisó exuberant que no hi ha pas pogut res la coguda d'envegetes i reticències. I al C. E. de Terrassa li capigué l'honor de copsar aquest fruit soborós i vegé que al seu humil prec hi acudiren tota sort i nombroses representacions excursionistes, que bé pot dir-se que allí ens hi trobarem tots.

No podia esperar-se altre cosa de la sana i fecunda terra catalana i cal que tots els excursionistes servem amb joia aquesta data, posant cura a mantenir l'abrandament d'entusiasme que regnava aquella diada i que es manifesti en totes les que s'aniran organitzant successivament que, segons sembla, no serà llunyana la data a trobar-nos altra volta tota la família excursionista ja que comença a fer-se els treballs preliminars pels intrèpits joves de la S. E. del C. A. de D. del C. i de la I.

Així doncs, endavant i a reveure.

RESSENYA

de la II.^a Excursió Col·lectiva a les serres de
Sant Llorenç del Munt

Organitzada per la Lliga de Societats Excursionistes
de Catalunya, d'acord amb el Centre Excursionista de Terrassa

Ara ja podem dir, amb boca plena, que l'excursionisme català és una magna realitat esplendorosa. La manifestació excursionista que tingué lloc el diumenge, 2 de octubre d'enguany, a les serres del Sant Llorenç, superà a tots els càlculs optimistes que's feren entorn d'ella. Gent de totes bandes de Catalunya, joves i vells, homes i dones, amb entusiasme i una fe encomanadissa, visitaren la bella muntanya vallesana i seguiren ardidament l'itinerari de la ruta assenyalada, fruíren els espectacles imponents i sempre nous que'ns ofereix a cada visita la serralada santllorençana, i retornaren, un cop finida la gran diada diumengera, plena de sol i d'abrandament, de calda i joia, cap a casa llur, amarats els ulls de les visions gustades, i el cor de la santa i tranquil·la i aromada poesia d'aquelles valls, d'aquella bosquíria, d'aquelles fondalades i d'aquells cims solemnes i majestàtics.

Bella diada, a fe. Ja a quarts de quatre de la matinada, pels volts de l'estació dels Ferrocarrils de Catalunya, a Barcelona, nombrosos grups d'excursionistes esperen la sortida del tren especial a Terrassa. Els noctàmbuls barcelonins restaven sorpresos en veure tanta de gent matinera abillada en tren d'excursió, a l'hora que ells deixaven llurs cataus per a anar-s'en a dormir:

A les quatre en punt surt el tren especial, ple de gom a gom d'excursionistes. Les providentes motxilles, les màquines fotogràfiques i altres estres propis del cas, fan una bella ruera en els prestatges dels vagons. Una nota per demés simpàtica i humana és la concurrència de moltes dones, noies algunes, qui van amb llurs pares o germans, casades altres, amb llurs marits. El tren aviat és una caixa harmònica amb els cants juvenívols i alegres dels excursionistes. A Gràcia puja més gent, que's va enquibint com pot en els vagons atapeïts.

Passem de llarg per les estacions, fins a Sant Cugat, on nous excursionistes esperen el tren especial; a Rubí, d'altres en bona colla. El tren va ple fins a vessar. Vora les Fonts, les primeres clarors de l'alba llepen mansament els vidres de les finestres.

Arribem a Terrassa, on saludem i encaixem amb molts amics del Centre. Ja estan a punt els camions automòvils que han de transportar els excursionistes fins a l'alzina del Sal'lari. Ens enquibim en un, i aviat arrenca enfilant la ruta marcada i aixecant són pas pels carrers de Terrassa la curiositat dels pocs matiners tranzitants per ells.

Per la carretera de Talamanca trobem moltes colles que, ardidament, fan a peu el bocí de camí de Terrassa a l'alzina del Sal'lari, on comença oficialment l'excursió. Perdura encara la nota simpàtica de les dones excursionistes.

El sol comença a apuntar per llevant, tenyint de rosa els celatges de l'horitzó. Passem ravents per l'indret de Matadepera, i de seguida ens endinsem pels revolts de la carretera al peu de la serralada de Sant Llorenç. La Mola es destaca nítidament i enèrgica en la disfacitat del cel sereníssim. Fa una fresqueta geliua que convida a abrigar-se i a esperar amb dalit l'hora de l'esmorzar. Unes colles de caçadors ens saluden sorollosament. Càn Pobla, com un nial de colomins blancs, llúu en una recolzada de la muntanya, vigilada des d'un repeu per la mola gegantina del Cavall Bernat.

Passem per davant de la Barata, envoltada de brava boscúria i, al cap d'una estona, parem al lloc de l'alzina del Sal'lari. Allí hi trobem més amics que han pres la matinada. Una encaixada, i amunt, pel camí muntanyenc que va a la Font de l'Hort i al turó de l'ermita de la Mata. Totes les nostres sinceres felicitacions pel Centre Excursionista de Terrassa per l'acuradíssima organització de l'Excursió col·lectiva. El camí a seguir està perfectament marcat, i encara, per a evitar tota sospita i indecissió, un servei nombrós de controls completen la guia gràfica de l'itinerari.

Ja som a la Font de l'Hort i saludem a l'ínclit patrici i president de C. E. de T. Sr. Palet i Barba, en hàbit de perfecte excursionista i amb parença de venerable pelegrí. I amunt encara, pel mig d'un ata-peït alzinar. Ja som a dalt; ja s'ha acabat la costerada un xic tirosa; i de seguida el nostre esperit resta extàtic i els nostres ulls encantats. Quina més bella i magna i desembaraçada albirança des d'aquell cim del turó de la Font de l'Hort, quina sensació en guardo més pulcra

i religiosa! Les terres de mitja Catalunya, deixondint-se als primers raigs de sol, aclofades als peus de la ratlla moradosa dels Pirineus, estaven colgades sota un tou i estarrufat bromerall de boira agromollada, ondulosa, blanca i refulgent, com un mar glaçat; a la dreta, en primer terme, l'ermita de la Mata coronada d'una bellugadissa irització de llum matinal, baix, cap al fons, les misterioses i obscures fondalades de Mura i cap a Occident, com una orga monstre voltada d'encens, esfilagarsant-se per les canals dels turons, la muntanya Montserratina tota daurada de llum gloriosa.

Ja són aprop de les vuit i la gana ens apreta. Desfem la motxilla i saborosament, tombats damunt la gespa, ens posem a esmorzar, llucant i resseguint entre mos i mos l'encís meravellós de l'esgambat paisatge. Ens adonem que dalt del botarut i ingràvit Montcau, com el llom d'una somera costelluda, hi tremola quelcom a l'impuls del vent.

— Es una bandera catalana, que'ls socis de la secció d'esports de muntanya del Centre Excursionista de Terrassa hi plantaren ahir tarda. Una bandera enorme; ja la veurem—.

Tot el turó de l'ermita és un formiguer d'excursionistes que esmorzen a l'ombra de les brancalludes alzines. Van arribant grups rerassagats; són els que han dut els darrers camions i els que han fet el camí a peu. Després d'esmorzar donem un tom per aquells varals i ens topem amb en Torras, President de la Lliga i del Centre Excursionista de Catalunya. El saludem, així com a la colla de devots i amics que l'acompanyen.

Vet aquí que aviat una forta detonació ens sobta. Es l'avís de què va a començar la Missa en l'ermita de la Mata. I la Missa comença en mig d'un ambient de senzillisme corprenedor: la Missa diumengeira dalt de la muntanya endiumengada de color, de joia i de gran festassa, tenint l'altar per peanya les fondalades de Mura, els penyals del coll d'Estenalles, les barrancades i llengues de prop la carretera; per ramat el Montcau, espurnejant de sol cegador; per encens la flaira dels farigolars i romanins; per doser la blava catifa del cel viu i sere-níssim; i per lluminàries l'enorme llàntia del sol espargint raigs de calda i alegria.

Per cert que un cop cel·lebrada la Missa, ningú dels presents, inclòs el sacerdot que la digué, podia atinar quin Sant era el que presidia l'altar, doncs sa matussera indumentària donava lloc a confusions. Ens

tragué de dubtes un polític terrassenc, molt amic nostre i molt poc dels sants, declarant que el dit Sant era l'Apostol Sant Jaume, patró de l'ermita de la Mata. Bé és veritat aquell adagi castellà de què, *lo cortés* etc.

Una darrera ullada al paisatge, que'ns té obsessionats, i deixem la Mata per a enfilat el turó del Montcau. De lluny estant s'hi veu una llarga corrua de punts bellugadissos i, entre ells, les taques violades de molts colors que perfilen de dalt a baix sa panxa enorme. Són les colles d'excursionistes que'ns precedeixen, i, entre ells, les dones ardides que comparteixen amb nosaltres les fatigues i la joia sobirana de la ruta.

Ho torno a dir. És extraordinàriament simpàtica i humana la concurrència de la dona a les excursions. L'excursionisme, cada dia va prenent el caire culte i agradable, que és l'únic que li escau, de fer tornar l'home a Déu en contemplació i rabeig de les seves obres, la primera de les quals i la més magna, és aquesta terra mare de tots.

La dona, incorporada activament a l'excursionisme, el completa escencialment, traient-li, ademés, aquell antipàtic infecunde barroerisme d'esport forçut o de cosa *per a homes sols*. La concurrència de la dona a les excursions les fa humanes i amables. La convivència natural dels dos sexes en els perills i aspriveses de la ruta, és ocasió de tracte i aproximació entre ells, devenint així la dona, la dolça companya de l'home, i no la famella temptadora voltada de turbulentes lascívies. La llum viva dels cims i els trencacolls dels camins difícils i sor-ruts torna l'home tal com l'home deu ésser per la dona naturalment galant i protector.

Ja som dalt del cim del Montcau. Alguns inexperts, abans d'assolir-lo, fan una pila d'equilibris i contursions. Prop de la bandera catalana que'l corona, un aficionat treu fotografies d'un grup de noies i galants. M'hi acosto i em deixen lloc per a que'm vegin la fesomia. La carcassa del Montcau mai s'havia vist tan honorada. Els uns pugen, els altres davallen en una ruera contínua i el vent bufa de valent a risc de fer perdre l'equilibri.

Sota la terra que s'atalaia es una fúlgida claredat de llum, com un abrandament de foc que cau del cel i la xopa, fent-la tota daurada.

Catalunya des d'allí es fa més gran i més maca, i les motes blanquíssimes dels poblets i viles relluen gloriosament en mig de la fulgència del matí en plena festa.

Camí de la cova Simanya, per entre pedruscalls i farigolans, la calor ens aplanà i les pobres noies que venen amb nosaltres clamen de set. Ah! no està malament que patiu de set i fam, una mica. Això us farà més compasives i més tendres per aquells que el dia de demà, per vosaltres i els vostres fills si en teniu, hagin de sofrir les amargures del treball. La cova Simanya és un garbuix d'entrants i sortints. El fum de les bengales que han encès per dins, fa irrespirable l'aire. De fora estant s'ouen crits i gran gatzara. Desistim d'entrar-hi. Ja la coneixem. Altrament el bullici ens espanta en la broixa fosca d'una cova com aquella.

A coll d'Eres fem un petit descans, i a un quart d'una del migdia empenem el tirany de càn Pèlacs. La silueta fina i elegant del monestir de Sant Llorenç ens ve de cara i ja no ens deixa en tot el camí. L'hora es pesada i xafogosa i molts incipients excursionistes tornen a clamar de set. Però, prompte som a la davallada de càn Pèlacs, i avall s'ha dit, sense torbar-se gens ni mica. Alguns, no obstant, fan la volta pels Obits i font Euflàvia i d'altres l'allarguen fins a la Mola.

Prop de les dues de la tarda la munió d'excursionistes arriba al terme final de l'itinerari assenyalat. Ja som a port i la font pròvida i frescal de càn Pèlacs s'ofereix als assedegats. Aviat pels claps de boscúria dels encontorns, s'hi veu elevar moltes fumeroles. Es hora de dinar, la gana apreta i mentre es couen les costelles o s'escalfen les viandes de la minestra, els excursionistes descansen plàcidament, tot fen saliveres de dalit. Amb l'estómac content i entonat amb les saboroses menges i els tragos de vi en fresc, comencem els comentaris i la narració encomiàstica de les incidències de la llarga passejada.

En això, nosaltres esperem que la mestressa de càn Pèlacs pari la taula i ens dongui menjar. Arriba en Torras, una mica endarrerit de la nostra colla, i de seguida ens posem a dinar, voltant la taula una vintena de comensals. L'àpet transcorre en franca camaraderia. Allí tot són retrets i comentaris i s'insinuen belles i profitoses iniciatives per a l'avenir de l'excursionisme popular. Un de taula fa un càlcul del número dels excursionistes assistents a la festa; tal volta, diu, eren prop de mil. La xifra es rebaixa un xic per uns i altres, i la fixen en vuit cents. Un del Centre de Terrassa ens numera els diferents origen dels inscrits: tot Catalunya hi estava representada. Però el bo del cas es que la majoria d'ells desconeixen la muntanya de Sant Llorenç i això que

molts, com els de Barcelona, la tenim tan a la vora. Per derivació d'idees acabaren parlant de la *guia de Sant Llorenç de Munt*. Ja hi érem! No podíem, però, defugir la conversa i convingueren tots a la una que la seva publicació és d'immediata necessitat. La prova més palesa la teníem en un fet ben patent. El senzill gràfic publicat pel Centre en l'ARXIU dedicat a l'excursió col·lectiva del 2 d'octubre, fou aprofitada admirablement per a seguir l'itinerari anunciat. Doncs, amb la guia sencera de la muntanya, amb els gràfics i plànols itineraris i toponímia de ses llocs encisadors, alguns verament apoteòrics i sense parió. —La Mola, cova del Drac, Santa Agnès, Cavall Bernat, Les Castellasses, que valen per si sols la publicació de una guia—. La popularització de Sant Llorenç, fóra feina ben planera, Veritat és que amb les propagandes entusiastes del Centre Excursionista de Terrassa *la gent* s'hi havia abocat cap a la muntanya terrassenca; no obstant mancava que amb la guia hi aboquessim *tot Catalunya*.

Ja hem ben dinat i fet un xic de llevant taula; aleshores ens en anem cap a l'avenc de can Pèlacs a oir els parlaments que han de cloure oficialment la magna festa. Allí, ja hi trobem una gran multitud que espera oir les belles paraules dels oradors. Aquests, són en Palet i Barba President del Centre Excursionista de Terrassa, i el venerable President de la Lliga del C. E. de Catalunya en Cèssar A. Torras.

Mentres en Palet, dins l'ombra amable de aquelles alzines, ens explica sintèticament l'història geològica de la muntanya vallesana, un pallard, qui seu a la vora meva, va obrint els ulls tot espantat en oir que el conferenciant parlava de milions, que dic!, de milers de milions d'anys en la gènesi de la terra.

Quina fondària de temps, quina transcendència d'anyades i de coses i de tomballons i de desoris i cataclismes damunt la crosta del planeta! Eh? Que té'n sembla de tot això, home escarransit qui obres aquets ulls espantadissos, tu que estàs acostumat a medir la vida per les bones collites que fas, pels fills que tens, per les moces que has festejat, pels plets que has perdut o pels caixals que t'han caigut! Ja ho veus si fa temps que el món roda, tu que't creies que va neixer d'ençà que vas neixer tú! Milers de milions d'anys.. Sota aquesta pols que trepitges pels camins i pels carrers, és carn dels teus pares, i la

teva pròpia carn, que amb tanta cura peixes, demà o el més que vé també serà pols de camins o carrers que'ls teus fills trepitjaran. Ja pots obrir els ulls, ja, tard o d'hora t'has de veure convertit en un roc, en un terroç de fang o en argelaga que morirà en l'esberla d'algún penyal. Apa escolta, doncs, la història d'aquesta muntanya tan brava, tan esquerpa, tan cantelluda, tan broixa i ferèstega, i ensems tan idíl·lica, tan pintada, tan guarnida, tan maca i solemne, i aprèn a estimar la terra i a venerar-la píament, perquè ella és carn de ta carn i sang de ta sang. Qui sap si d'aquí unes quantes centúries, una munió d'hommes, com els que ara veiem aquí, oïran de llavis d'un altre senyor Palet, la història d'uns penyalars encastellats, dins dels quals, uns quants àtoms de la carn que ara portes a sobre, hi glatiran de joia en veures historiatos d'aquella manera. Ja ho veus si n'és de vella la terra que trepitges, i no obstant, quin goig que fa i que dolça i pimpanta i riolera que ella es mostra amb tú...

Quan acabà de dir en Torras, les seves càlides i patriòtiques exhortacions als excursionistes amb general i als del Centre Excursionista de Terrassa molt particularment, encoratgant-los a prosseguir la tasca d'urbanitzar la Muntanya de Sant Llorenç de Munt, i apaibagats els darrers ecos dels aplaudiments als dos oradors, el sol s'anava ponent per les clarianes del bosc.

Els de Sabadell desfilen apressuradament amb són capítost, en Monllor. Els de Manresa, ja tresquen serres amunt. Els que van a peu fins a Terrassa, gamben camí avall... La multitud es dispersa i les vessants de la muntanya es invadida per llargues corrues. Nosaltres tot fent via, sentint-nos plens de joia per l'esplendor de la bella diada, planegem amb els amics de Terrassa noves iniciatives per l'avenir. Unanimament comentem l'èxit de l'excursió col·lectiva i la bona mà dels terrassencs en organitzar-la.

Sens adonar-nos-ens trobem a la carretera. Pugem al carruatge que en Palet i Barba ens ofereix, i després de donar el darrer comiat als demés amics que ens han acompanyat, deixem Sant Llorenç i enfilem el camí de retorn a Terrassa, i de Terrassa cap a casa on hi arribem amb l'ànima ensenyada i xopa de les fortes gustacions d'aquella diada tan plaenta i tan ben aprofitada.

J. S.

ENTITATS CONCORRENTS A LA II.^A EXCURSIÓ COL·LECTIVA

Les dades que posseïm, són incomplertes, doncs és molt probable que passés alguna entitat sense donar-ne compte i a més també hi prengueren part mants grups particulars de Barcelona, de Sabadell, de Manresa i de nostra ciutat no pertanyents a cap entitat excursionista. Amb tot i això les dades recollides pel secretari del nostre Centre, de les entitats que oficialment en donaren compte amb nombre dels respectius assistents a l'excursió, són:

Centre Excursionista de Catalunya	25
S. d'E. i E. del C. de Dependents del C. i de la I.	30
Centre Excursionista Barcelonès	20
S. E. de l'Ateneu Enciclopèdic Popular	21
Agrupació Excursionista Catalunya	20
Grup Excursionista «Els Matiners»	12
Grup «Carreras»	11
Associació Excursionista Tagamanent.	11
Grup Excursionista Montgrony.	10
Agrupació Excursionista Energia.	6
Grup Excursionista Catalunya.	10
Club Muntanyenc.	8
Agupació Atlètica Excursionista	10
Associació Excursionista «Avant».	27
S. E. d'A. i Ex. de l'Escola Elemental del Treball	10
Joventut Excursionista Barcelonina	8
Grup Excursionista Puigmal.	8
Grup Excursionista Martinenc.	8
Centre Excursionista Marathon	7
Grup Excursionista Nova Flama	9
Centre Excursionista Rodamón	4
Secció Excursionista Casal Gironí, Barcelona	4
Niu Artístic	4
Grup Excursionista Ull de Ter.	4
Grup Excursionista Onze de Setembre.	3
SUMA I SEGUEIX	290

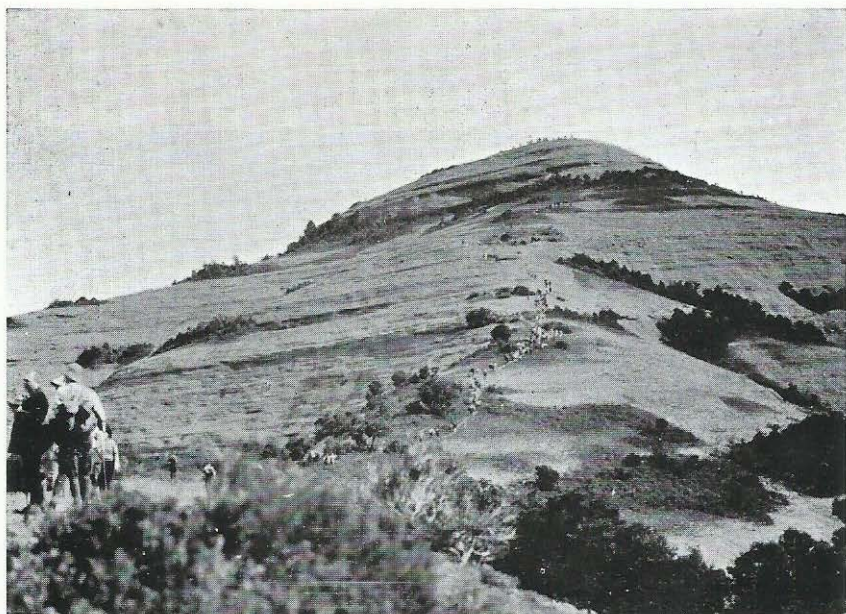
	SUMA ANTERIOR.	290
Joventut Nacionalista La Falç.		3
Bon Temps		3
Grup Primerencs		9
Foment Martinenc		2
Grup Excursionista Barceloneti		2
Grup Excursionista Infadigable, Sant Celoni		3
Centre Excursionista de Sitges		3
Grup Excursionista Layetània, Mataró.		3
Secció Excursionista de l'Esbarjo Ateneu Mataró		7
Agrupació Científic Excursionista de Mataró		2
Grup Excursionista Gironí.		14
Secció Excursionista de la Joventut Nacionalista de Rubí		43
Centre Excursionista Avant, Manresa		15
Centre Excursionista Montcau, Manresa		5
Centre Excursionista de Bages, Manresa		5
Centre Excursionista Montserrat, Manresa		5
Centre Excursionista del Vallès, Sabadell.		30
Centre Excursionista Sabadell, Sabadell		5
Centre Excursionista de Terrassa		300
Secció Excursionista Joventut Terrassenca.		14
Grup Excursionista Montserrat, Terrassa		17
46 ENTITATS	:: CONCORRENTS.	785

LA DELIMITACIÓ DE COMARQUES MOYANES

La Comarca del Moyanès és molt imprecisa en sentit tradicional i històric; no obstant pot delimitar-se en són traçat natural, ajudant-se dels límits de les comarques naturals que li són veïnes.

Forma un espai enclòs entre comarques naturals tan caracteritzades com són el Lluissanès, la plana de Vich, el Vallès i el Bergadà, sense que les localitats que hi van compreses puguin conceptuar-se, baix cap concepte, com formant part integrant de les mateixes.

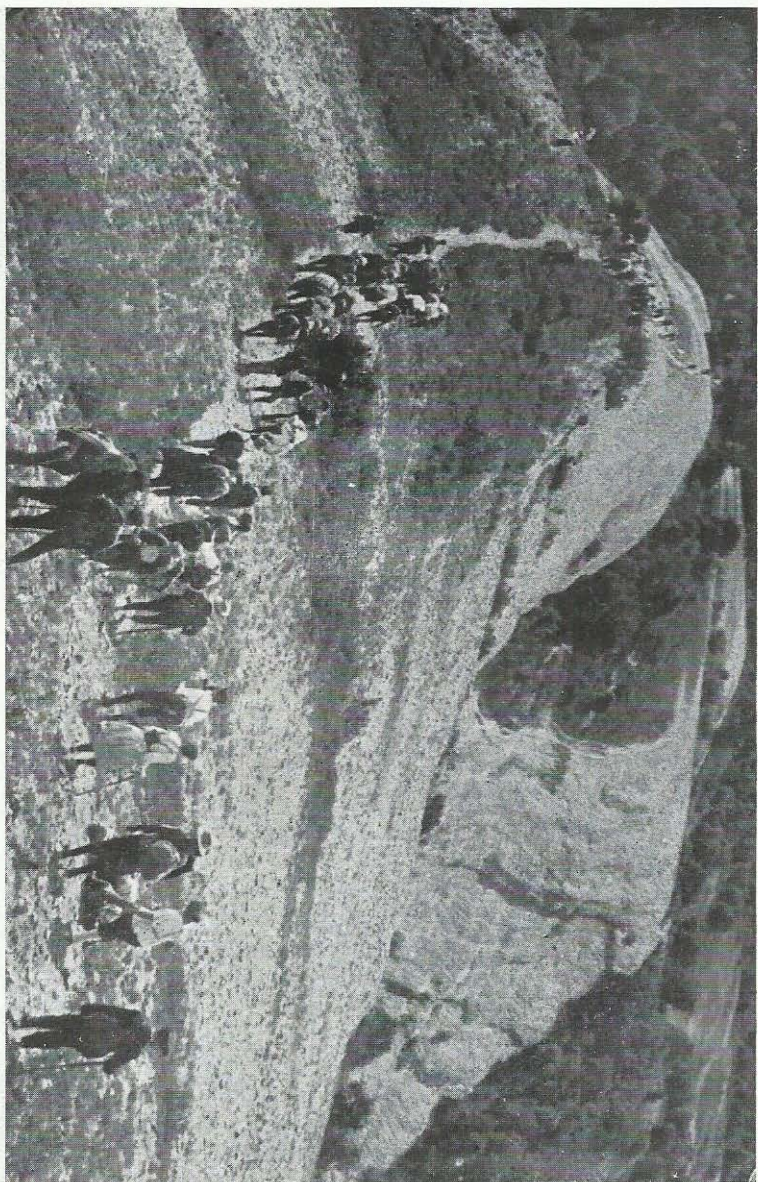
El Moyanès propiament històric, segons es desprèn d'antics documents, era molt reduït, comprenent tan sols la vila de Moyà i els po-

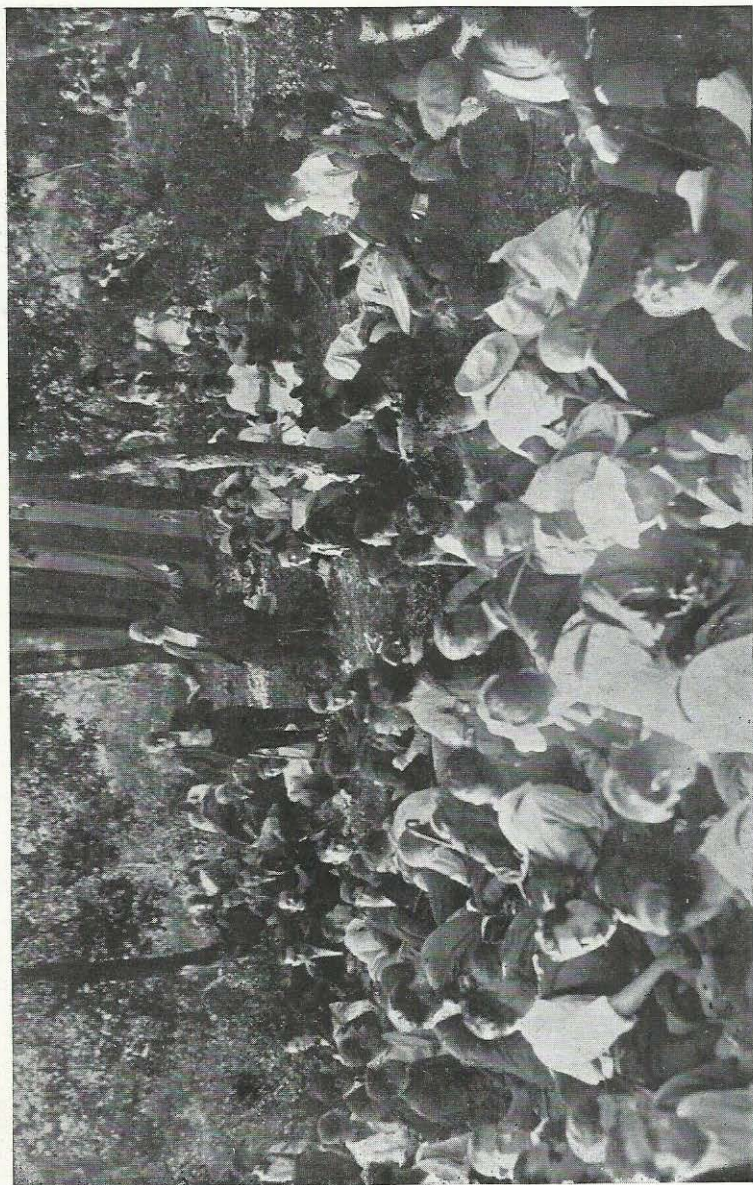
Pujan al Montcau. (*Clixé d'En Josep Reig*)

A la cima del Montcau, (*Clixé Casañas*)

Baixant a Coll d'Eres, (Clivé Casañus)

Els parlaments, (*Clixé Casañas*)

bles i antigues parròquies de Ferrerons. El Solà, Marfà, Rodós i Santa Coloma Saserra. No podem considerar com a fonament històric tradicional la divisió de la sots vegueria del Moyanès.

Pregunteu d'on és a un natural de l'Estany, de Santa Maria de Oló o de qualsevol poble de la rodalia i sinó vos contesta del Moyanès, per ésser aquest apelatiu poc popular o fora d'ús corrent, vos dirà: *de cap a Moyà*, mai del Llusanès que és la comarca veïna.

Les afrontacions d'aquesta comarca les considero de la següent manera:

El confí, amb el Llusanès, senyalat ja al parlar d'aquesta pròpia comarca, és, a mon entendre, el següent:

Separen el Llusanès del Moyanès les serres de L'Estany i d'Oló, que es desprenen de la Castanya, en la serra divissòria d'aigües del Llobregat i el Ter, corrent entre aiguavessos de la Gabarresa i del Matrubí o riu Sec, i ademés la serra de Sant Feliu Saserra estrebada en la serra de Pinós.

Marca el confí de Llevant amb la Plana de Vich, la serra divissòria d'aigües del Ter i del Llobregat. Des de Sant Salvador del Volquer corre el límit dret a Puig Rodós, Sant Cugat de Gabadons i Collsuspina.

El límit amb el Vallès entre aigües del Llobregat i del Besòs, corre per Castellcir, Castelltersol, Coll de Poses, Serra de Salles i Coll de la Bauma en un extrem de la serra de Sant Llorenç del Munt.

El límit amb el Pla de Bages el forma des de l'expressat Coll la serra del Rossinyol, la muntanya de Brotons, la serra de l'Hostal de la Grossa i el riu Gabarrera; entre les predites muntanyes s'hi obren pas les riveres de Talamanca procedent de Granera, la de Caldes procedent del Molí de Moyà, i la d'Artés provinienta de l'indret de l'Estany i d'Oló.

El límit amb el Bergadà el forma la serra de Serracants, extrem meridional de la Serra de Pinós. Forma també aquesta serra el límit entre els bisbats de Vich i de Solsona. Avinyó i Relats en el Moyanès són del Bisbat de Vich, Gayà, en el Bergadà, és del Bisbat de Solsona.

Atravessen la comarca de llevant a ponent les següents rieres: La de Granera, que neix en la serra de la Seuvanegra i que recull distints afluents; la de Calders amb distints brancals que es formen sota Collsuspina, Puig Rodós i les serres de l'Estany; la d'Artés que naix en les serres d'Oló i recull el Matrubí o Riu sec; la d'Oló que baixa

en distints brancals de la serra divisòria i de Montvé, de Terrasola, de la serra de Madrona i de la de Sant Joan d'Oló. Aflueix a la dreta de la Gabarrera la riera de Rolat.

Constitueixen el Moyanès nou municipalitats que són les següents:

1. La vila de Moyà, amb els pobles de Sant Feliu de Rodós i St. Pere de Ferrarons.

2. La vila de Castelltersol.

3. Granera amb el poble d'Uxols.

4. Castellcir amb Santa Coloma Saserra i Marfà.

5. Collsuspina amb el poble de Sant Cugat de Gabadons i les Casetes.

6. Sant Quirze Safaja dalt de les cingleres que s'avencen damunt de les rieres de Castelltersol i Castellcir que formen el riu Tenes.

7. L'Estany.

8. Santa Maria d'Oló, amb Sant Joan d'Oló, la Rovirola, Terrasola, Vilaresau i Santa Eulàlia.

9. Avinyó amb Santa Eugènia de Relats, Horta i Carrer del Turcó.

C. A. TORRAS.

MEMORIA DEL CURS 1920-21

Senyors:

El Consell Directiu, orgullós de la vida intensa que sortosament mena el nostre Centre Excursionista, ha volgut que tots els socis, per satisfacció personal i per a esperonar-los en el treball que venen realitzant, giressin la vista endarrera i contemplessin, encara que fos d'una manera superficial i de conjunt, les principals fites del camí seguit, les noves branques que ha anat treient cada dia l'arbre que varen plantar, ara fa onze anys, uns quants abnegats excursionistes que no defallien davant de les dificultats que troba tota cosa nova, a la qual la gent no s'hi sap acostumar aixís com aixís. Per aquest arbre ha passat un hivern, en el qual qui sé l'hagués mirat barroerament hauria dit que era mort. No donava exteriorment senyals de vida. Però amb el temps que passava s'enfortia, es preparava per a una altra brotada i, sobretot, s'arrelava. I quan han vingut els brots i les fulles, han estat abundants, prometedors d'una bona collita.

Aquesta crescuda intentaré provar-la amb el laconisme de les xifres que deixaré gairebé nues, reservant per a qui tingui més traça l'aprofitament de l'història del Centre per a un discurs que podria llegir-se en una sessió inaugural del pròxim curs, per exemple, car, dels presents, jo sóc el menys indicat per a dirigir-vos la paraula, i més que d'una memòria oficial, es tracta d'una senzilla conversa entre amics.

La xifra que mideix el que podríem dir-ne el pes d'una associació és el nombre de socis. Aquest en el nostre Centre ha estat sempre progressiu, havent augmentat considerablement en els darrers anys: quan vinguérem a ocupar aquest local érem uns 180 socis; l'any 1919, 276, el 1920, 322; actualment som uns 360 socis. Ultra cal afegir-hi una vintena de socis de la Secció Excursionista de la Joventut Nacionalista de Rubí que, durant aquest any, ha ingressat com a soci col·lectiu del Centre, acte que podem considerar com un fet important. Els seus membres venen a ser socis forans, havent pres part a mants dels nostres actes i ara mateix a l'Excursió Col·lectiva de diumenge vinent en la que hi assistiran en nombre de 43 entre homes i senyoretes.

Aquest soci col·lectiu ens dona, doncs, un total de 380 socis que, si'l comparem amb el de les altres societats excursionistes de Catalunya, veurem que és una xifra consoladora. Efectivament: El Centre Excursionista de Catalunya té 1180 socis, número molt superior al de cap altre entitat, cosa que res té d'estranyar si es té en compte que té 26 anys més que el més antic de tots els restants i que es pot dir que és el pare de tots. Segueix després la S. d'E. i E. del C. A. de D. del C. i de la L., que no és una secció que's dediqui exclusivament a l'excursionisme, amb el de 856. Després ve el Centre Excursionista de Terrassa amb l'abans dita xifra de 380. La S. E. del Centre de Lectura de Reus 300; el club Muntanyenc, 200; l'Agrupació Excursionista de Catalunya 162; etc.. El Centre Excursionista de Sabadell en té 142 i el del Vallès 119; entre tots dos sumen a Sabadell 261; nosaltres junt amb la S. E. de la Joventut Tarrasense que'n té 54, sumen 434; i faig aquesta comparança sols perquè Sabadell és la població més semblant a la nostra.

Anem a parlar ara de ço que s'ha fet durant el curs 1920-21: No tindria objectiu nomenar una per una totes les excursions que s'han fet, car d'això ja se n'ha donat compte successivament i detallada en l'ARXIU; sols diré que's realitzaren: dues excursions a Barcelona, (Cân

Batló i exposició d'Indústries Elèctriques l'una, i Hispano Suissa i Parc Güell l'altra); una a Manresa (ciutat); 7 al Montseny, (a la Castanya-Matagalls i Sant Marçal; a Figaró-Tagamanent i Pla de la Calma; a Santa Fe; i les Agudes; a Matagalls, Sant Marçal, Agudes i Santa Fe; a Sant Celoni, les Agudes, Santa Fe i Gualba, i altres dues d'itinerari semblant; 7 excursions al Pirineu, a Ribes, Queralps i Núria; a Ull de Ter (aquesta per cap d'any); a Núria Collada Verda i Camprodon; a Núria i Puigmal; dues més d'itineraris semblants, i a les Muntanyes Maleïdes, fent-se l'ascensió al pic d'Aneto; una excursió a Vilanova i Geltrú (cân Pirelli i castell de La Geltrú); tres excursions a Montserrat (coves del Patracó; coves del Salitre i l'anyal pels Bruchs, Roca Foradada i Monestir); una excursió a Mallorca, visitant-se tot el notable de la Illa. La Diada de Germanor a l'Obac, amb tots els seus importants actes que tan bon record deixaren als que hi assistiren en nombre de uns setcents aproximadament, i altres excursions menys importants sumen un total de 57 excursions oficials i 1947 inscripcions, gastant-se sense les despeses particulars unes 14.000 pessetes. Ultra s'han realitzat algunes excursions particulars d'estudi com: fonts intermitents dels Caus, Sayola, Barbotera i Pedregosa; Columbaris de Cân Nicolau; cova Simanya, etc. Particularment alguns socis han realitzat magnífiques excursions com són; Torruella de Montgrí, Estartit i Empúries; Rasos de Peguera i Gòsol; Camprodon; ascensió al Pedraforca, etc.

Ens adherírem a l'Aplec Excursionista de Catalunya que enguany fou celebrat a Olèrdola, assistint-hi una representació del Centre. També fou enviada la nostra adhesió al Congrés de Turisme de Tarragona.

Han realitzat excursions de visita a nostra ciutat i en particular a les excavacions de Sant Pere, utilitzant els serveis de nostre Centre els següents: Centre Excursionista de Bages; Foment de les Arts Decoratives; Lliga Espiritual de Nostra Dona de Montserrat, i Monsieur Hannotaux, president de la Conferència Internacional de Transports, acompanyat del senyor Puig i Cadafalc.

El Centre fou designat per la Càmera de Comerç Italiana per al repartiment de les targes de invitació a les fires de mostres del yacht «Trinàcria», i foren uns 250 els que utilitzaren aquest servei.

L'acte més important que hem celebrat enguany ha estat, sens dubte, el Concurs de Fotografies: es concediren uns 35 premis, havent-hi un conjunt de 2.500 ptes. i valuosos objectes d'art. El material

exposat en els baixos de l'Escola Industrial fou d'unes 800 a 850 fotografies.

Obert el Cicle per En C. A. Torras, amb dues conferències sobre temes relacionats amb l'excursionisme, tractant del tema «Excursions Pirinenques», es celebrà la tercera en el Casino del Comerç explicada per En Francisco Carreras Candi qui tractà de les Altes Valls del Pirineu; la quarta al Centre Social per En Jeroni Martorell, sobre l'art Barroc i Renaixement; altra, fora del Cicle, en el mateix local, pel consoci En Joan Santamaria, qui tractà de Turisme; la quinta la donà al Círcol Egarenc En Rosend Serra i Pagès tractant de Folk-lore; i la sexta fou explicada pel nostre president En Domènec Palet i Barba a la Fraternitat Republicana, i va parlar de l'Origen, Formació i Evolució de la Terra. Altres 6 o 7 conferències que teníem projectades s'han de realitzar en el Cicle de tardor.

De la revista Arxiu n'han sortit del número 7 al 13 inclusiu i extraordinari dedicat a la II Excursió Col·lectiva, ço que equival al que'ns proposàrem: un número cada mes i mig o dos. Ultra s'han editat fulles, programes, cartells i circulars, per a les conferències, el Concurs de Fotografies, la Diada de Germanor i la Segona Excursió Col·lectiva.

D'intercanvi amb l'Arxiu es reben unes 32 publicacions i ademés s'ens ha fet obsequi de l'Anuari del Foment de les Arts Decoratives, el catàleg de l'Exposició de Indústries Elèctriques, la Monografia de Montalegre d'En Pere Cano, la Tectònica de Montserrat d'En Jacinte Elies, fullets i cartells de turisme de l'Office Français du Tourisme, i altres llibres i publicacions.

Pel maig d'aquest any quedà constituïda la secció d'Esports de Neu i Alta Muntanya. Fou l'organitzadora de la Diada de Germanor i malgrat ser tan novella, porta realitzada una tasca meritíssima.

El Centre feu una sol·licitud a l'alcalde, president de la J. L. de R. S. a fi de que fos restablerta la festa de St. Joan, havent-s'hi accedit.

Durant alguns dimecres de la primavera tingueren lloc unes sessions de projeccions en el saló del primer pis, les quals continuaran per la tardor, alternant-les amb pel·lícules instructives.

I finalment, és una tasca present l'organització de la Segona Excursió Col·lectiva de la Lliga de Societats Excursionistes de Catalunya, en la qual, per a que assoleixi un èxit, cal que tots hi posem el nostre esforç.

El Directori de la Lliga va encomanar-nos aquesta organització en virtut de l'acord que prengué d'escollir l'entitat de fora de Barcelona

que tingués major nombre de socis. Nosaltres hem fet tot el possible per a què no manqués cap detall d'organització. Tenim l'adhesió i compromís d'assistir-hi de quasi totes les entitats adherides a la Lliga, àdhuc les més allunyades com les de Sitges, Girona, Mataró, Sant Celoni etc., i per las inscripcions i dades que poseïm calculen que hi assistiran unes 800 persones.

Crec que puc dir que la tasca realitzada ha estat nodrida. Molt més podria ser-ho, però. Dels projectes a realitzar no sóc jo qui ha de parlar-vos-en. Aquests són molt nombrosos i extensos. Sols vos diré dues paraules del que, perquè està ja mig embastat sembla que hi tingui més dret a fer-ho.

Crec jo, i això es opinió particular meua, que en un dels dimecres d'aquesta tardor podria fer-se una sessió inaugural de curs en el saló del primer pis, i en els dimecres successius i durant tot el curs alternar amb unes sessions de projeccions dels diapositius que tenim, dels que se han de fer de la gran quantitat de material que'ns ha reportat el Concurs de Fotografies, dels que s'obtinguin en excursions i de pel·lícules científiques i relacionades amb l'excursionisme, alternar aquestes sessions de projeccions dic, amb les conferències que quedaren pendents per al cicle de tardor, les quals no podem abandonar, tota vegada que ja han accedit en donar-les els conferenciant que escollírem, tots ells persones competentíssimes amb les matèries que han de tractar, i seria una llàstima no aprofitar aquesta ocasió de fer obra cultural.

De totes maneres, tan si es fa això com moltes altres coses que poden realitzar-se, faig vots per a què la tasca del curs vinent sigui més forta que la d'aquest curs i, sobretot, per a què recaigui en benefici directe de l'enlairat ideal de l'excursionisme de la nostra terra. He dit.

Terrassa, 30 de setembre de 1921.

JOAN PINEDA.

SECCIÓ OFICIAL

El dia 30 de setembre d'enguany es reuní el nostre Centre en Junta General Ordinària.

El senyor Secretari llegí l'acte de la sessió anterior que fou aprovada sens discussió.

El senyor Secretari llegí la memoria del curs 1920-21, que publiquem en altre lloc.

Es passà al nomenament dels individus que devien desempenyar els càrrecs de Vis-president, Tresorer, Secretari, i Vis-secretari del Consell Directiu.

Varis socis presentaren una candidatura que fou llegida pel senyor President i aprovada per aclamació, quedant format el Consell Directiu i Comissions com segueix:

CONSELL DIRECTIU.—President, En Domènec Palet i Barba; Vis-president, En Pau Gorina; Secretari, N'Antoni Escudé; Vis-secretari, En Feliu Ubac; Tresorer, En Miquel Abad; Arxiver, En Marc Armengol; Vocals, En Pere Salom, N'Evarist Rigol, N'Alfons Amic, En Pere Arch; Comissionat de Ciències Naturals, En Francesc Capella i Comissionat d'Arqueologia, Història i Art, En Tomàs Viver.

COMISSIÓ D'ARXIU.—President, En Pere Salom; Vocals, En Josep Pou, En Martí Tauler i En Salvador Cardús i Secretari, En Feliu Ubac.

COMISSIÓ D'EXCURSIONS.—President, N'Evarist Rigol; Vocal, En Marc Armengol, En Josep Vall, N'Artur Camí, En Llorenç Feiner, En Manuel Closa i En Francesc Bacardit i Secretari, En Joan Pineda.

SECCIÓ DE FOTOGRAFIA.—President, N'Alfons Amic; Caixer, En J. Domènec; Arxiver, En Miquel Llobet; Vocals, En Josep Reig, En Francesc Boncompte i N'Isidre Llosas i Secretari, En Joan Ramoneda.

SECCIÓ D'ESPORTS DE NEU I D'ALTA MUNTANYA.—President, En Pere Arch; Caixer, N'Adolf Ramoneda; Vocals, En Jaume Figueras, En Francisco Grau i En Ramon Armengol i Secretari, En Joan Pineda.

Alguns socis proposaren augmentar la quota, el que motivà que els senyors Caixer i President fessin algunes consideracions, manifestant el senyor President que el Reglament no permet pendre l'acord esmentat sens figurar en l'ordre del dia.

El nou Consell Directiu estudiarà aquest assumpte i, en cas necessari, convocarà una reunió extraordinària.

Al finalitzar, a proposta d'En Josep Vall, es donà un vot de gràcies als individus que acabaren llurs tasques.

CRÓNICA

DE LA DIADA DE GERMANOR A L'OBAC.—Cal fer esment que la classificació que obtingué l'equip Rigol-Graner guanyador de la copa es de 79 minuts en lloc de 99 que equivocadament deiem en la classificació de la marxa excursionista.

ALS AIMANTS DE LA NEU.—La «Secció d'esports de neu i d'alta muntanya» es proposa realitzar diverses excursions amb skis pel bell i alterós Montseny.

Per les mateixes, s'assabentarà per mitjà de la premsa.

EXCURSIONS PETES.—El dia 8 de maig una trentena de socis anaren al Bosc de can Feu, Església Romànica de Barbarà i Sardanyola.

—Els dies 14, 15 i 16 de maig es realitzà una excursió a Viladrau, Sant Segimon, Sant Miquel dels Barretons, Matagalls, Les Agudes, Turó de l'Home i Santa Fe.

—El dia 5 de juny es portà a cap una excursió a la Muntanya de Sant Llorenç del Munt, per a visitar la cova de les Animes.

—Els dies de la Festa Major alguns socis efectuaren una excursió als monestirs de Santes Creus i Poblet.

—Els mateixos dies 3 i 4 de juliol alguns socis de la «Secció d'esports de neu i d'alta muntanya», portà a terme una bella excursió pel Bergadà, en la que efectuà l'ascensió al Pedraforca.

—El dia 10 de juliol uns doscents socis del nostre Centre visitaren la Fira de Mostres navegant Italiana.

—El mateix dia un bon grup de socis realitzaren l'excursió anunciada a Sant Pere Sacama i Font del Roure.

—El dia 17 de juliol es visitaren les fàbriques de la Vidua Tolrà. Aquesta visita mereix una ressenya apart que la manca d'espai ens impedeix fer-ho.

Els nostres socis, que eren cinquanta, en quedaren completament admirats i, a l'ensem, cal fer constar la bona acollida que obtingueren dels senyors directores de les mateixes.

—El mateix dia altres socis anaren a Rellinàs i Sant Vicents,

—Els dies 24 i 25 de juliol una dotzena de socis portaren a cap l'excursió a Núria i Puigmal.

—El dia 1 d'agost s'anà a càn Parellada i a Santa Marguerida.

—Els dies 14 al 22 d'agost cinc socis de la «Secció d'esports de neu i d'alta muntanya» realitzà una interessant excursió a les Muntanyes Maleïdes. Procurarem parlar-ne més endavant

—Els dies 14, 15 i 16 a Caralps, Fontalba, Puigmal i Núria.

Els dies 14, 15 i 16 es portà a cap l'excursió a la Font del Bosc, Tagamanent, Sant Andreu de la Castanya, Matagalls, Sant Marçal, Les Agudes, Turó de l'Home, Pla de l'Espinal, Santa Fe, Gorc Negre i Gualba.

—El 28 de maig uns quinze socis efectuaren l'anunciada excursió a Sant Cugat del Vallès i a la Granja Flor de Maig.

—El dia 4 setembre, Molinot, a Coll Cardús, Cupots, i la Pineda.

—El dia 11 de setembre una vintena de socis realitzaren l'anunciada excursió a Centelles i al Castell de Sant Martí de Centelles. De aquets castell sols en resten murallams mig enderrocats, parets incomplertes, voltes arruinades i grosses parets escampades arreu en recordança de passades grandeses.

EN JOAN CADEVALL I DIARS

L'il·lustre home de ciència morí, després de llarga malaltia, en la data del 19 d'aquest mes de novembre.

El *Centre Excursionista* de Terrassa sent la punyida d'aquest cop fatal, al caure un home que ens havia ajudat en la nostra tasca, i al qual, com a paga als seus mereixements, se'l nomenà soci honorari.

Arxiu pensa honorar com es mereix la memòria del savi doctor Cadevall en el nombre pròxim.

Avui sols surten les paraules de condol per la pèrdua de tan meritíssim patrici.

ANUNCI D'EXCURSIONS

SUBSTITUCIO DE LA FULLA VII DE L'ANY XI I I DEL XII

DIA 4 DE DESEMBRE

Excursió a Sta. Maria i St. Miquel del Taudell i St. Martí de Sorbet

Sortida a les set del matí.—Preparatòria, divendres dia 2.

Vocal, N'Isidre Llosas.

DIA 11 DE DESEMBRE

Excursió a Montcada

Sortida de Terrassa en el tren de les sis, baixant a Montcada, visitant-se la font del Ferro, la fàbrica de ciment Asland, font Pudenta, turó de Montcada i font de Mitja Costa.

Preparatòria, divendres dia, 9 Vocal, En Josep Vall.

DIA 18 DE DESEMBRE

Excursió a Sabadell

Sortida a un quart de nou del matí. Visita a la fàbrica Prat, Carol i C.^a, Escola Industrial, Caixa d'Estalvis i Acondicionament.—Inscripció, divendres dia 16.

Vocal, En Miquel Abad.

DIES 24, 25, 26 I 27 DE DESEMBRE

Excursió al Pirineu Català

organitzada per la «Secció d'esports de neu d'alta muntanya».

Inscripció, dimarts dia 20. Vocal, En Pere Arch.

DIA 1 DE GENER

Excursió a Sant Llorenç del Munt

Preparatòria, divendres dia 30 de desembre.

Vocal, En Llorenç Feiner.

DIES 6, 7 I 8 DE GENER

Excursió al Xalet d'Ull de Ter

«Secció d'esports de neu i d'alta muntanya».

Preparatòria i inscripció divendres dia 23 de desembre.

Vocal, En Francesc Grau.

DIA 8 DE GENER**Excursió a Martorell, Castell de Sant Jaume i Gelida**

Sortida a les cinc del matí cap a Martorell, Visita al Museu Santacana, Castell de Sant Jaume i Gelida.

Retorn per Barcelona i Terrassa.—Cal portar-se provisions.
Pressupost 3 pessetes. Vocal, En Marc Armengol.

DIA 15 DE GENER**Excursió a les coves de Mura i Mura**

Sortida de Terrassa el dia 14 a les tres de la tarda amb caruatge fins a l'Alzina del Sal'lari, seguint cap a la Coma d'En Vila i Mura.—Sopar i dormir a la Fonda Feliu.—Portar-se provisions.

Pressupost 10 pessetes. Vocal, En Joan Sanahuja.

DIA 22 DE GENER**Excursió a càn Margarit, can Boada de les**

:: Parentes, forat del Vent i font del Roure ::

Sortida a les sis del matí.—Retorn a l'estació d'Olesa, arribant a Terrassa a les vuit del vespre.

Preparatòria, divendres dia 19. Vocal, En Joan Font.

DIA 27 DE GENER

CONFERENCIA IL·LUSTRADA amb projeccions, preparatòria de l'excursió del proper diumenge, a càrrec del nostre President En Domènec Palet i Barba.

Tema: Dislocacions de l'escorça terrestre.—L'enfonsament del Vallès.

DIA 29 DE GENER

Excursió d'observacions geològic-tectòniques a Gayà, Torrent del Llor, Coll Cardús i Torra de Vacarisses

Sortida a les sis del matí. Vocal, En Domènec Palet i Barba.

INDEX

TEXT

Anunci d'excursions:

Pàgines: 11, 21, 37, 51, 63, 96, 111, 123, 142, 158, 175, 191, 216 i 240

Badia Vivó, A.—Exempleritat, p. 27.—Una excursió a Busa i a la Serra de Port de Comte p. 29.

Benet, Rafael. — La meua finestra p. 92.

Capella i Autonell.—F. L'amic p. 28.

Concurs de fotografies de Sant Llorenç del Munt i de les Esglésies romàniques de Sant Pere.—P. 110, 130, 154, 174 i 183.

Cicle de Conferències:

César August Torras: Excursions pirinenques, p. 168.—*Carreras Candi:* Les altes valls del Pirineu, p. 170.—*Domènec Palet i Barba:* Origen, formació i evolució de la Terra, p. 179.

Crònica:

Des de Suïssa, p. 7.—Publicacions rebudes, p. 9.—**Donatiu,** p. 20.—**Homenatge,** p. 35.—Expressió de condol, p. 35.—Albums de registre, p. 36.—**Necrologia,** p. 48.—**Excursió a Sant Llorenç,** p. 50.—**Catalogació de Monuments,** p. 50.—De les esglésies romàniques de Sant Pere, p. 50.—**La Monografia de la Muntanya de Sant Llorenç,** p. 51.—**Visita a Terrassa,** p. 60.—**Sindicat d'Iniciativa,** p. 61.—**Homenatge al Dr. Cadevall,** p. 140.—Publicacions rebudes, p. 14.—**Cicle de Conferències de divulgació popular sobre excursionisme,** p. 153.—**Segon Congrés de Turisme de Catalunya,** p. 172.—**Els amics de Rubí,** p. 173.—**L'excursió a Mallorca,** p. 174.—**Per les esglésies romàniques de Sant Pere,** p. 190.—**Sala especial Adolf Más,** p. 190.—**Monografia de Montalegre,** p. 191.—**Aplec Excursionista de Catalunya,** p. 191.—**Als aimants de la neu,** p. 238.—**En Joan Cadevall i Diars,** 239.

Diada de germanor a l'Obac, pàgines 186 i 238:

Elies, Jascinte.—Llac tortonenc, p. 41.

Excursionisme:

Excursió al Montseny, p. 3.—Excursió a la Colònia Güell i Sant Boi, p. 15.—Excursió a Camprodon i Santuari del Coral, p. 33.—Excursió al Montseny, p. 56.—Excursió a Tossa, p. 58.—Exploració de l'Avenc de la Serra del Gall, p. 59.—Excursió a Vallensana i Torra Pallaresa, p. 60.—Excursió al Prat de Llobregat, p. 100.—Excursió a Barcelona, p. 101.—Excursió-visita a Manresa, p. 104.—Al Montseny, p. 121.—Excursió a Vilanova i Geltrú, p. 147.

Excursions fetes:

Pàgines: 6, 20, 35, 49, 62, 106, 122, 138, 173 i 238.

E. G. A.—De la «Hispano Suiza», p. 150.

Galí i Guix, P.—A Mura, p. 84.

H.—Excursió al pirineu català, p. 17.

Itinerari de la II.^a excursió col·lectiva, pàg. 208.

Miró, Olaguer.—Qui té sàlvia en són hort, un remei gran té molt aprop, p. 161.

Mir F.—La nit de Sant Joan, p. 166.—La bona ventura, p. 167.—Les bodes, p. 167.

Palet i Barba, D.—Excursió a Sant Llorenç del Munt. Notes geològiques, p. 198.

P. J.—Excursió al Bergadà i Serra del Cadí, p. 45.

Pineda, Joan.—Memoria del Centre del curs. 1920-21, p. 232.

Redacció.—Salut excursionista! p. 1.—Primer Congrés de Turisme de Catalunya, p. 13.—En Antoni Sà i Boix, p. 25.—Nostre treball, p. 65.—Situació i organització de Mura, p. 66.—Aspectes geològic.—Mura arqueològica, p. 73.—Dades històriques, p. 76.—Costums i usatges, p. 78.—Itineraris p. 81.—Característiques generals, 87.—Advertiment als turistes, p. 89.—Ofrena, p. 95.—L'Aplec excursionista de Sant Llorenç del Munt, p. 108.—Federació excursionista de Catalunya, p. 109.—La restauració del Castell de La Geltrú, p. 145.—Llista actual de socis, p. 155.—Salutació, p. 197.—Fent via, p. 221.—Entitats concorrents a la II.^a Excursió Col·lectiva, p. 229.

Rosselló, Joaquim —La Dansa, p. 97.

Salom i Morera, Pere.—Folk-lore, p. 53.

S. P.—Unes notes sobre Mallorca, p. 125.

Santamaria, Joan.—En recordança, p. 26.—La guia més pràctica de la nostra muntanya de Sant Llorenç del Munt, p. 205.

- S. J.—Resenya de la II.^a Excursió Col·lectiva a les Serres de Sant Llorenç del Munt, p. 222.
 Sarret i Arbós, Joaquim.—El Castell de Mura, p. 113.
 Secció oficial.—Pàgines, 47, 105, 153 i 236
 Solà, Fortià.—Sant Benet de Bages, p. 177.
 Suana, I.—Al refugi d'Ull de Ter, p. 127.
 Torras C. A.—La delimitació de comarques. Moyanés, p. 230.

GRAVATS:

- Benet, Rafael.—Mura, p. 93.
 Boada i Llach, Josep.—Mura: Arbreda del rieral, p. 88.
 Borràs, Ferran.—Detall de la cova Simanya, p. 212.
 Capella i Autonell, F.—Faixada del Pla de l'Espinal, P. 5.—En Sà posant el cafè a gelar, p. 40.—Un bell aspecte de la Serra de Bastels, p. 40.
 Galizia, Vicents.—Interior de l'església romànica de Sta. Maria, de Sant Pere de Terrassa, abans de la seva restauració i de les excavacions exteriors, p. 50.—Núria: Bosc de la Verge, p. 104.
 Gorina, Pau.—Costa brava, p. 58.—Portada de l'església de Mura, p. 73.—Absis de l'església de Mura, p. 74.
 Jover, Antoni.—Mura: Càl Xaix, p. 90.—Mura: El raval, p. 87.
 Llobet, Miquel.—Sobre càn Robert, p. 216.
 Llosas, Isidre.—Colonia Güell: Detall de l'església del Sagrat Cor, p. 16.—Mura: Vista Panoràmica p. 66.—Mura: Pont sobre el rieral, p. 68.—Carrer de Mura, p. 76.—L'alzina de les tres branques i el Montcau, p. 211.—El magestuós Montcau des de les Pinasses, p. 214.—Els Obits, p. 215.
 Palet i Barba, D.—Croquis de la planta de la cova de Mura, p. 69.
 Reig, Josep.—Xalet refugi d'Ull de Ter, p. 17.—La Mata, p. 209.
 Rigol, Josep.—Gràfic d'itineraris de Mura, p. 83.—Gràfics dels camins que compren la zona del Concurs de Fotografies, p. 133.—Gràfic de l'itinerari a seguir en la II.^a excursió col·lectiva, p. 210.
 Rosset, Josep.—Montseny: Castanyers centenaris, p. 4.—Montseny: Turó de l'Home, p. 120.
 Santamaria, Mossén, V.—Mura: La columna, p. 69.
 Viver, Tomàs.—Apunt de Mura, p. 85.
 X.—Mura: Coves, p. 70 i 71.
 Antoni Sà i Boix, p. 25.—Plànol de la Cova Simanya, p. 213.

La Predilecta S. A.

Pare Llaurador, 60 - Telèfon, 6009

*Fàbrica de gaseoses i si-
fons - Dipòsit de cervesa
pils i pilsen*

Panyos i Novetats

Ferrer i Duràn

Despatx: Sant Pere núm. 38

Telèfon, 6350

**R A M O N
M O R R A L**

CONSTRUCTOR DE CLAUS DE
TOTES CLASSES, ESPECIALITAT
PER A DIABLES I ESTRICADORS

CARRER TOPETE, 61

GRAN HOTEL RESTAURANT

PENINSULAR

CARRER DE SANT PERE NÚM. 56

CARTA, CUBERTS, SALONS PARTI-
CULARS, ESPLÈNDITS SALONS PER
A BANQUETS - SERVEIS ESMERATS

TELÉFON, 5612

Pintura decorativa.-Rètols.-Ma-
quinària i Mo-
bles esmaltats.

Josep Reig

Irineo, 19 - TERRASSA

Els ornaments més bonics, luxu-
sos i barats són els teixits
artístics de seda

DE MANEU-LOS A
JOSEP VALL

St. Llorenç, 27-Teléf., 5770

DICCIONARIS, OBRÉS TÉCNIQUES

Topete 98

FLORENCI COSTA

ARXIU

ES REPARTEIX DE FRANC ALS SE-
NYORS SOCIS DEL CENTRE EXCUR-
SIONISTA DE TERRASSA

SUSCRIPCIO: TERRASSA, 6 pessetes anyals
FORA, 7 » »

ANUNCIS

CONDICIONS VENTATJOSSES